

Allochtonen en autochtonen in het hoger onderwijs

Jeroen Ooijevaar

Uit eerder onderzoek is gebleken dat allochtonen minder goed presteren in het hoger onderwijs dan autochtonen. In dit artikel wordt onderzocht of dit verklaard kan worden door verschillen tussen allochtonen en autochtonen in het aandeel vrouwen in de studentenpopulatie, kenmerken van de ouders, het eindexamencijfer op de middelbare school en andere tijdsbesteding dan studeren. Deze factoren blijken bij autochtonen een grotere rol te spelen dan bij allochtonen. Het verschil in studiesucces tussen autochtonen en allochtonen blijft na controle voor deze factoren overeind.

1. Inleiding

De sociaaleconomische integratie van allochtonen is voor een belangrijk deel afhankelijk van scholing. Deelname aan onderwijs bevordert zowel de culturele, sociale als economische integratie. Schoolprestaties zijn een goede indicator voor toekomstig succes op de arbeidsmarkt, en daarmee voor sociaaleconomische integratie (Levels, Dronkers en Kraaykamp, 2006). Uit eerder onderzoek is gebleken dat immigranten minder goed presteren in het hoger onderwijs dan autochtonen (Ooijevaar en Zorlu, 2008), hetgeen ook zijn weerslag heeft op daaropvolgend succes op de arbeidsmarkt (Ooijevaar, 2009).

Het doel van dit onderzoek is om te kijken of diversiteit tussen de groepen allochtonen en de autochtonen leidt tot verschillen in studiesucces. Niet de herkomst zou dan een kleinere kans geven op afstuderen, maar de samenstelling van de groep. Hieronder wordt een aantal factoren besproken dat bij kan dragen aan verschillen in studiesucces tussen allochtonen en autochtonen.

Vrouwen studeren doorgaans sneller af dan mannen (Van der Heide en Van Miltenburg, 2006). Voor allochtonen is dit niet anders: vrouwen vallen minder vaak uit en behalen hun diploma sneller dan mannen (Wolff, 2007). Mogelijk is het verschil in studiesucces tussen allochtonen en autochtonen te verklaren doordat de hoeveelheid allochtone vrouwen in het hoger onderwijs verhoudingsgewijs lager is dan het aantal autochtone vrouwen.

De inkomsten van het huishouden waartoe de leerling behoorde ten tijde van aanvang van de studie spelen een rol in de onderwijsloopbaan van de leerling. Leerlingen uit een gezin met lage inkomsten lopen vaker vertraging op. Ook leerlingen van wie de ouders niet meer samen zijn studeren langer (CBS, 2008). Een verschil in deze gezinssituatie tussen allochtonen en autochtonen zou bij kunnen dragen aan het verschil in studiesucces.

Een andere factor is succes bij de vooropleiding: deze variabele geeft een indicatie van de studiecapaciteiten van een persoon. Dit wordt hier gemeten door het gemiddelde cijfer bij het centraal schriftelijk eindexamen. Uit eerder onderzoek is gebleken dat een hoger eindexamencijfer leidt tot een grotere kans op studiesucces in het hoger onderwijs (Ooijevaar en Annema, 2009). Een verschil in eindexamen-

cijfer tussen allochtonen en autochtonen zou samen kunnen hangen met verschil in studieprestaties.

Studenten die naast hun studie werken, houden minder tijd over om aan studie te besteden. Wolbers (2008) onderzocht voor middelbareschoolleerlingen de effecten van bijbaantjes op studieresultaten. Hij vond dat bijbanen weliswaar negatief samenhangen met schoolprestaties, maar dat dit werd verklaard door andere sociaaldemografische variabelen. Aan het voeren van een eigen huishouden wordt eveneens de nodige tijd besteed. Thuiswonende studenten besteden wekelijks vier uur meer aan hun studie dan uitwonende studenten, wat zijn weerslag heeft op studieresultaten (Beekhoven, de Jong en van Hout, 2002). Verschillen in woonsituatie kunnen dus ook een verklaring bieden voor verschillen in studieprestaties.

Er kan verwacht worden dat verschillen in studiesucces tussen allochtonen en autochtonen worden verklaard op basis van verschillen in bovengenoemde factoren. De onderzoeksvraag luidt dan ook: in welke mate worden verschillen in studiesucces van allochtonen en autochtonen verklaard door onderlinge verschillen in het aandeel vrouwen in de studentenpopulatie, de ouderlijke achtergrond, het eindexamencijfer van de vooropleiding en tijdsbesteding?

De populatie die in dit artikel onderzocht wordt bestaat uit het cohort personen dat in 1999 eindexamen heeft gedaan en zich direct daarna heeft ingeschreven in het hoger onderwijs. Deze studenten worden tot 2007 gevolgd. Dit betekent dat iedereen, autochtoon of allochtoon, in deze populatie aan dezelfde startcriteria voldeed: een diploma van havo of vwo. Meer informatie over dit cohort en de gebruikte data is te vinden in de technische toelichting. In deze toelichting worden ook de gebruikte variabelen nader beschreven. In tabel 1 zijn de beschrijvende statistieken van de afhankelijke variabelen te vinden.

2. Autochtonen en allochtonen

Er studeren minder allochtonen dan autochtonen af. Bijna 80 procent van de autochtonen studeert af, terwijl dit bij de Turken en Marokkanen slechts 65 procent en bij de Surinamers en Antillianen 66 procent is. Ook de overige niet-westerse en westerse allochtonen hebben lagere slagingspercentages. De studieduur van de afgestudeerden ligt tevens enigszins hoger dan die van autochtonen, maar de verschillen zijn hier minder groot dan bij de afstudeerpercentages.

Het percentage vrouwen in het hoger onderwijs verschilt per groep. Vergeleken met het gemiddelde is het aantal vrouwen ondervertegenwoordigd bij de Turken en Marokkanen en overige niet-westerse allochtonen. Onder de Surinamers en Antillianen studeren juist meer vrouwen dan gemiddeld in het hoger onderwijs.

De inkomsten van Marokkaanse en Turkse ouders liggen aanzienlijk lager dan die van westerse allochtonen en

Staat 1
Autochtonen en allochtonen in onderzoeksgroep naar onderzoekskenmerken

	Eenheid	Autochtoon	Niet-westers allochtoon			Westers allochtoon
			Marokko en Turkije	Suriname en Antillen	overig niet-westers	
Percentage afgestudeerd	%	79,7	64,8	66	70,8	72,6
Studieduur (voor afgestudeerden)	jaren	5,2	5,3	5,5	5,6	5,5
Geslacht vrouw	%	52,8	50,5	54,1	49,2	52,4
Ouderlijke achtergrond gemiddelde maandinkomsten ouders samen	euro %	4 214,- 86,8	1 988,- 85,1	3 592,- 59,9	2 935,- 76,9	3 991,- 74,5
Gemiddeld eindexamencijfer		6,6	6,4	6,4	6,5	6,6
Tijdsbesteding gemiddelde maandinkomsten uit bijbanen uitwonend	euro %	250,- 44,1	325,- 62,3	268,- 42,2	221,- 49,7	249,- 46,9
Populatie (N)		36 110	890	850	1 030	2 920

autochtonen. Het percentage ouders dat nog samen is, ligt ten tijde van aanvang van de studie voor Turken en Marokkanen rond het gemiddelde. Hier zijn het de Surinamers en Antillianen die afwijken, waar nog geen 60 procent van de ouders nog samen zijn.

Het gemiddeld eindexamencijfer op de middelbare school van niet-westerse allochtonen blijft achter bij dat van autochtonen. Dit geldt vooral voor Turken en Marokkanen en Surinamers en Antillianen: zij scoren gemiddeld twee tiende punten lager dan de autochtonen en westerse allochtonen. Marokkanen en Turken besteden het meeste tijd aan werk naast de studie – op basis van de hoogte van de verdiensten – gedurende de eerste vier jaar van hun studie, gevolgd door Surinamers en Antillianen. Overige niet-westerse allochtonen doen juist minder aan bijbaantjes dan autochtonen. Het aandeel uitwonenden is onder Turken en Marokkanen aanzienlijk hoger dan bij autochtonen. Autochtonen en Surinamers en Antillianen blijven gedurende de eerste vier jaar van de studie het meest thuis wonen.

2.1 Afstudeerkansen

De verwachting is dat verschillen op de kenmerken zoals hiervoor beschreven, mogelijk verklaringen kunnen bieden voor de verschillen in studiesucces tussen allochtonen en autochtonen. Om dit te onderzoeken wordt gebruik gemaakt van een logistische regressieanalyse. Deze analyse vindt plaats in twee modellen. In het eerste model zijn alleen de groepen allochtonen opgenomen, samen met gegevens over de studie en leeftijd. In het tweede model zijn hieraan de in dit onderzoek centraal staande achtergrondvariabelen toegevoegd: geslacht, ouderlijke achtergrond, gemiddeld eindexamencijfer en tijdsbesteding. Om de verschillen tussen autochtonen en de verschillende groepen allochtonen te kunnen verklaren, volgt vervolgens een vijftal modellen waarin de coëfficiënten voor achtergrond- en studievariabelen worden gepresenteerd per herkomstgroep.

Deze analyse levert odds ratio's op. Een odds ratio groter dan 1 betekent dat de kans op afstuderen groter is bij een hogere waarde op de verklarende variabele, bij een odds

ratio die kleiner is dan 1 is deze kans kleiner. Een odds ratio van 2 betekent een verdubbeling van de kans, een odds ratio van 0,5 een halvering. Door de odds ratio's in de verschillende modellen met elkaar te vergelijken kan worden vastgesteld of de effecten voor de verschillende groepen allochtonen worden verklaard door de toegevoegde variabelen uit het tweede model. De resultaten van deze exercitie staan in staat 2.

Uit het eerste model blijkt dat de kansen om af te studeren voor alle allochtone groepen ten opzichte van de autochtone referentiegroepen kleiner zijn. Voor Marokkanen, Turken, Surinamers en Antillianen is de kans op afstuderen bijna tweemaal zo klein. Ook de kansen van overige niet-westerse en westerse allochtonen op afstuderen zijn kleiner ten opzichte van de afstudeerkansen van autochtonen.

In het tweede model worden geslacht, ouderlijke achtergrond, gemiddeld eindexamencijfer en tijdsbesteding toegevoegd. De maat voor verklaarde variantie, de Nagelkerke pseudo-R², neemt in dit model aanzienlijk toe. Werd in het eerste model nog geen 4 procent van de afhankelijke variabele verklaard door de in het model aanwezige variabelen, in model 2 is dit 18,3 procent. De kansen op afstuderen blijven voor Marokkanen, Turken, Surinamers en Antillianen klein ten opzichte van autochtonen. De afstudeerkansen van overige niet-westerse allochtonen nemen nog iets verder af. De variabelen die het meest effect hebben op de afhankelijke variabele 'afstuderen' zijn, afgaande op de Wald-statistiek¹⁾, geslacht, inkomsten uit bijbanen, ouders samen en eindexamencijfer.

In het algemeen geldt dat vrouwen een meer dan tweemaal zo grote kans hebben op afstuderen als mannen. Daarnaast vergroot een hoog inkomen van de ouders de afstudeerkans, evenals het nog samen zijn van de ouders. Ook een hoger eindexamencijfer vergroot de kans op afstuderen. Meer tijdsbesteding aan bijbaantjes gedurende de eerste vier jaar van studie verkleint de kans op afstuderen. Het al dan niet uitwonend zijn gedurende meer dan de helft van de eerste vier studie jaren maakt geen verschil voor de afstudeerkans.

Staat 2
Kansen op behalen diploma hoger onderwijs (odds ratio's)

	Model 1 ¹⁾	Model 2 ¹⁾	Autochtoon ²⁾	Niet-westers allochtoon			Westers allochtoon ²⁾
				Marokko en Turkije ²⁾	Suriname en Antillen ²⁾	overig niet-westers ²⁾	
<i>Herkomst (ref. = autochtoon)</i>							
niet-westers allochtoon							
Marokko en Turkije	0,540	0,588					
Suriname en Antillen	0,508	0,542					
overig niet-westers	0,662	0,595					
westers allochtoon	0,682	0,682					
<i>Geslacht (ref. = man)</i>							
vrouw		2,14	2,184	2,179	2,745	1,448	1,868
<i>Ouderlijke achtergrond</i>							
inkomsten ouders (logaritme)		1,049	1,05	Ns	1,262	Ns	Ns
ouders samen (ref. = ouders niet samen)		1,52	1,552	Ns	Ns	Ns	1,49326
Gemiddelde eindexamencijfer		1,246	1,263	Ns	1,327	Ns	1,206
<i>Tijdsbesteding</i>							
inkomsten uit bijbanen (gemiddelde per jaar in eerste 4 studie jaren; x 100 euro)		0,742	0,728	0,92	0,852	0,853	0,74
meer dan helft van eerste 4 studie jaren uitwonend (ref. = minder)		Ns	Ns	Ns	Ns	1,439	Ns
Leeftijd (jaren)	0,737	0,899	0,901	Ns	0,788	0,844	0,857
<i>Studievariabelen (ref. = hbo)</i>							
Wo	1,77	Ns	Ns	Ns	Ns	0,835	Ns
<i>Studierichting (ref. = zorg en dienstverlening)</i>							
alfa	Ns	0,854	0,815	Ns	Ns	Ns	Ns
bèta	0,646	Ns	Ns	Ns	Ns	Ns	Ns
gamma	0,844	1,175	1,178	Ns	Ns	Ns	Ns
N	41 800	41 800	36 110	890	850	1 030	2 920
Nagelkerke pseudo R ²	.039	.183	.186	.077	.160	.084	.179

¹⁾ Ns= niet significant (p>.000).

²⁾ Ns= niet significant (p>.05).

In staat 2 worden de achtergrondvariabelen ook bekeken voor de autochtonen en de verschillende groepen allochtonen apart. Hieruit blijkt dat veel effecten die in model 2 worden gevormd vooral toe te schrijven zijn aan de groep autochtonen, die samen meer dan 85 procent van de populatie uitmaken.

Geslacht is ook onder de groepen allochtonen een belangrijke indicator voor studiesucces: in alle gevallen neemt de kans op afstuderen toe bij vrouwen. De verschillen tussen mannen en vrouwen in de groep Surinamers en Antillianen zijn het grootst.

De ouderlijke achtergrond speelt onder allochtonen echter nauwelijks een rol. Alleen bij westerse allochtonen vergroot het nog samen zijn van de ouders de kansen op afstuderen. Dit betekent dat bij allochtonen het hebben van ouders die meer verdienen dan gemiddeld geen significante rol speelt bij de kans op afstuderen, terwijl dit bij autochtonen wel het geval is.

Het eindexamencijfer speelt bij Surinamers en Antillianen en bij westerse allochtonen een rol. Onderlinge verschillen in eindexamencijfer spelen bij Marokkanen en Turken en overige niet-westerse allochtonen geen rol bij afstudeerkansen. Op het gebied van tijdsbesteding zijn, net als bij de gehele populatie, de inkomsten uit bijbanen voor alle onderscheiden groepen van belang. Het al dan niet uitwonend zijn speelt in geen van de onderscheiden groepen een rol.

2.2 Studieduur van afgestudeerden

Om de invloed van de achtergrondvariabelen op studieduur te bepalen, is een lineaire regressie uitgevoerd. Hiertoe zijn

alleen die studenten geselecteerd die daadwerkelijk het diploma hebben behaald. Dit levert coëfficiënten op die aangeven met welke waarde de studieduur verandert wanneer de verklarende variabele met 1 toeneemt. Zo betekent een coëfficiënt van -0,5 dat de studieduur met een half jaar afneemt, en een coëfficiënt van 0,5 dat de studieduur met een half jaar toeneemt. Deze waarden zijn telkens gecorrigeerd voor de overige variabelen in het model. De resultaten van de lineaire regressieanalyse zijn te vinden in staat 3.

Marokkanen en Turken doen niet significant langer over hun studie vergeleken met autochtonen. Surinamers, Antillianen en overige niet-westerse allochtonen studeren ongeveer drie maanden, en westerse allochtonen ongeveer twee maanden langer dan de autochtonen, zo blijkt uit model 1. Verder blijkt dat het verschil tussen mannen en vrouwen, ouderlijke achtergrond, eindexamenresultaten en tijdsbesteding van groter belang is voor de afstudeerkans dan voor de studieduur. Ook de waargenomen verschillen tussen de herkomstgroepen met betrekking tot studieduur zijn naar verhouding klein vergeleken met de uitkomsten voor de afstudeerkansen.

De afstand tussen allochtonen en autochtonen verandert niet noemenswaardig in model 2: Turken en Marokkanen blijven even goed presteren als autochtonen. De overige groepen allochtonen zien de studietijd ten opzichte van autochtonen enigszins teruglopen. De toename in verklaarde variantie is in model 2 met 3,6 procentpunt marginaal.

In het algemeen geldt dat vrouwen ruim 4,5 maand sneller afstuderen dan mannen. Bovendien hangen hogere inkom-

Staat 3
Effecten op studieduur hoger onderwijs (alleen voor afgestudeerden)

	Model 1 ¹⁾	Model 2 ¹⁾	Autochtoon ²⁾	Niet-westers allochtoon			Westers allochtoon ²⁾
				Marokko en Turkije ²⁾	Suriname en Antillen ²⁾	overig niet-westers ²⁾	
Constant	3,194	5,765	5,799	5,846	5,655	3,484	6,614
Herkomst (<i>ref. = autochtoon</i>)							
niet-westers allochtoon							
Marokko en Turkije	Ns	Ns					
Suriname en Antillen	0,297	0,261					
overig niet-westers	0,244	0,227					
westers allochtoon	0,17	0,159					
Geslacht (<i>ref. = man</i>)							
vrouw		-0,397	-0,399	-0,392	-0,552	-0,196	-0,441
Ouderlijke achtergrond							
inkomsten ouders (logaritme)		0,016	0,016	Ns	Ns	Ns	Ns
ouders samen (<i>ref. = ouders niet samen</i>)		-0,213	-0,228	Ns	Ns	Ns	-0,133
Gemiddelde eindexamencijfer		-0,121	-0,118	-0,165	Ns	-0,182	-0,1
Tijdsbesteding							
inkomsten uit bijbanen (gemiddelde per jaar in eerste 4 studiejaar; x 100 euro)		0,046	0,044	Ns	0,069	0,059	0,073
meer dan helft van eerste 4 studiejaar uitwonend (<i>ref. = minder</i>)		0,343	0,358	Ns	ns	Ns	0,322
Leeftijd (jaar)	0,081	Ns	Ns	Ns	ns	0,141	Ns
Studievariabelen (<i>ref. = hbo</i>)							
Wo	1,113	1,096	1,102	0,887	0,931	1,02	1,129
Studierichting (<i>ref. = zorg en dienstverlening</i>)							
alfa	ns	0,053	Ns	0,465	Ns	Ns	Ns
béta	0,32	0,163	0,154	Ns	Ns	0,422	0,189
gamma	0,201	0,12	0,106	ns	0,331	0,304	0,145
N	32 800	32 800	28 790	570	560	730	2 120
R ²	.219	.256	.260	.152	.182	.196	.249

¹⁾ Ns= niet significant ($p > .001$).

²⁾ Ns= niet significant ($p > .05$).

sten van de ouders samen met een langere studieduur. Wanneer de ouders nog samen zijn, wordt een kortere studieduur waargenomen ten opzichte van de studenten van wie de ouders niet meer samen zijn. Een hoger eindexamencijfer hangt samen met een kortere studieduur. Een grotere tijdsbesteding vertraagt de studie. Hogere inkomsten uit bijbanen leveren een studieovertraging op; dit effect is echter niet zeer groot. Personen die gedurende de eerste vier jaar meer dan de helft van de studietijd uitwonend zijn studeren gemiddeld bijna drie maanden langer.

Ook bij de afgestudeerden zijn de effecten van de achtergrondvariabelen op studieduur geschat voor de verschillende groepen allochtonen en de autochtonen. Ook hier geldt dat de in model 2 gevonden effecten voor een groot deel zijn toe te schrijven aan de autochtone studenten. Voor alle groepen (behalve de overige niet-westerse allochtonen) geldt dat vrouwen korter over hun studie doen dan mannen. De ouderlijke achtergrond is bij allochtonen niet belangrijk; alleen bij Surinamers en Antillianen spelen de inkomsten van de ouders een rol: hoge inkomsten verlengen de studieduur met een kwartaal. Tijdsbesteding speelt alleen bij westerse allochtonen een rol; deze groep lijkt het meest op de autochtone groep. Bij Surinamers en Antillianen verlengen hogere inkomsten uit bijbanen de studietijd; bij de overige groepen allochtonen hebben bijbanen of uitwonend-zijn geen invloed op de studieduur.

3. Conclusie

Uit eerder onderzoek is gebleken dat allochtonen slechter presteren in het hoger onderwijs dan autochtonen. Dit verschil uit zich, ook in dit onderzoek, met name in minder vaak afstuderen, en in mindere mate op een langere studieduur. Het doel van dit onderzoek was om te kijken of diversiteit van de groepen allochtonen en autochtonen leidt tot verschillen in studiesucces. De onderzoeksvraag luidde: in welke mate worden verschillen in studiesucces van allochtonen en autochtonen verklaard door onderlinge verschillen in het aandeel vrouwen in de studentenpopulatie, de ouderlijke achtergrond, het eindexamencijfer van de vooropleiding en tijdsbesteding?

De onderzochte groepen allochtonen en autochtonen verschillen vooral in de verdelingen naar ouderlijke achtergrond en tijdsbesteding. Deze verschillen bieden echter geen overtuigende verklaring voor verschillen in studiesucces en -duur. De veronderstelling dat de samenstelling van de groep allochtonen ten opzichte van die van autochtonen een verklaring zou zijn voor de verschillen in studiesucces gaat in dit onderzoek niet op.

De analyse op de twee groepen allochtonen en autochtonen toonde dat geslacht, ouderlijke achtergrond, studiesucces op de middelbare school en tijdsbesteding de verschillen in afstudeerkansen en studieduur wel deels verklaren. Als de groep allochtonen echter verder wordt uitgesplitst naar de diverse herkomstgroepen, worden de

verschillen in studiesucces en -duur tussen allochtonen en autochtonen hier niet of nauwelijks mee verklaard. De in dit onderzoek gevonden verklarende variabelen voor studiesucces en -duur blijken na uitsplitsing naar herkomstgroep vooral van toepassing te zijn op autochtonen. De achterstand in studiesucces van allochtonen ten opzichte van autochtonen moet dus op andere terreinen gezocht worden.

Een aspect dat in dit onderzoek niet meegenomen is, is segregatie. Het verschil in studiesucces tussen allochtonen en autochtonen kan te verklaren zijn door bijvoorbeeld een slechtere aansluiting bij de groep autochtone studenten in werkgroepen en seminars en in het moeilijker vinden van stageplaatsen. Deze verklaring is met de hier gebruikte data echter moeilijk te kwantificeren, en is daarom niet in dit onderzoek opgenomen. Naast segregatie zijn er andere factoren denkbaar over de thuissituatie, cultuur, attitudes en motivatie die mogelijke verklaringen kunnen bieden die deze analyse met registerdata kunnen complementeren.

Technische toelichting

Databron en selectie

Voor de beantwoording van de onderzoeksvraag is gebruik gemaakt van het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) van het CBS. Het SSB is een stelsel van integrale registers en enquêtes op microniveau. Het SSB bevat ook het Centraal Register Inschrijvingen Hoger Onderwijs (CRIHO). CRIHO bevat van alle ingeschrevenen in het hoger onderwijs gegevens over het soort hoger onderwijs, onderwijsinstelling, studierichting, inschrijvingsjaar, opleidingsfase, vooropleiding en diploma's.

Voor dit onderzoek is een groep studenten geselecteerd die in 1999 in het hoger onderwijs is begonnen. Deze studenten worden tot 2007 gevolgd. Om redenen van vergelijkbaarheid zijn alleen voltijdstudenten die zijn geboren tussen 1973 en 1982 geselecteerd. De leeftijd van de geselecteerden ten tijde van aanvang van de studie varieert dus van 16 tot 25 jaar. Personen die al eerder in het hoger onderwijs hebben gestudeerd, zijn uit het bestand verwijderd. Het gaat bijvoorbeeld om personen die na een hbo-studie een doctoraalstudie beginnen. Personen van wie het land van herkomst niet bekend was, of die niet de volledige periode van 1999–2006 in Nederland aanwezig waren, zijn uit de dataset verwijderd. De uiteindelijke dataset waarmee wordt gewerkt, bevat 41,8 duizend personen.

Variabelen

De dichotome afhankelijke variabele *studiesucces* bestaat uit personen die binnen acht jaar zijn afgestudeerd (1) en die dat niet zijn (0). De afhankelijke variabele *studieduur* is bepaald door voor de personen die afgestudeerd zijn de studieduur vast te stellen, uitgedrukt in jaren.

Herkomstgroepering wordt bepaald door te kijken naar geboorteland van de persoon zelf of van de ouders. Wanneer een persoon zelf of één of beiden van de ouders is geboren

in Marokko, Turkije, Suriname of de Antillen, overige niet-westerse landen of overige westerse landen, dan is er sprake van een allochtoon. Wanneer de ouders beiden in verschillende buitenland landen zijn geboren, geldt het geboorteland van de moeder. Personen die zelf, net als hun ouders, in Nederland zijn geboren, vallen onder de autochtonen.

De variabele *geslacht* geeft weer of iemand man (0) of vrouw (1) is. De ouderlijke achtergrond bestaat in dit onderzoek uit de *inkomsten van ouders* (het inkomen van september 1999 van huishouden waar de student woonde) en of de *ouders samen* waren in september 1999. Voor de multivariate analyses is voor de inkomsten van de ouders het logaritme gebruikt. Het *eindexamencijfer* is het gemiddelde cijfer dat gehaald is op het centraal schriftelijk eind-examen van het middelbare schooljaar 1998–1999. Voor de bepaling van tijdsbesteding is gebruik gemaakt van twee variabelen. De *inkomsten uit bijbanen* zijn bepaald door de gemiddelde inkomsten uit de eerste vier jaar van de studententijd te berekenen. De variabele *uitwonend* geeft het percentage weer dat iemand gedurende de eerste vier jaar van de studie uitwonend was. Voor de multivariate analyses is de variabele (0) minder of (1) meer dan de helft van de studietijd uitwonend gebruikt.

De variabele *leeftijd* wordt weergegeven in jaren, en is de leeftijd die de respondent bereikt in het jaar van aanvang van de studie. De variabele *WO* bestaat uit personen die zich ingeschreven hebben in het wetenschappelijk onderwijs (1) en het hoger beroepsonderwijs (0). De variabele *studierichting* bestaat uit alfa, bèta, gamma- en deltaopleidingen. Tot de alfaopleidingen worden studies op het gebied van onderwijs, taalwetenschappen, geschiedenis en kunst gerekend. De bètaopleidingen bestaan uit natuurwetenschappen, wiskunde, informatica, techniek, industrie, bouwkunde, landbouw en diergeneeskunde. Gammaopleidingen bevatten sociale wetenschappen, bedrijfskunde en administratie en rechten. Tot de 'deltaopleidingen' worden dienstverlenende studies op het gebied van gezondheidszorg, welzijn, persoonlijke dienstverlening, vervoer, milieu en veiligheid gerekend.

Literatuur

Beekhoven, S; U. de Jong en H. van Hout (2002). The Impact of First-Year Students' Living Situation on the Integration Process and Study Progress. *Educational Studies*, 30(3), 277–192.

CBS (2008). *Jaarboek onderwijs in cijfers 2009*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Heide, K. van der en T. van Miltenburg (2006). Leerrechten en studierendement in het hoger onderwijs. *Sociaal-economische trends*, 3/2006, 18–23.

Levels, M., J. Dronkers en G. Kraaykamp (2006). Het belang van herkomst en bestemming voor de schoolprestaties van immigranten. In: Tubbergen, F. van en I. Maas, red. (2006). *Allochtonen in Nederland in internationaal perspectief*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Ooijselaar, J. en A. Zorlu (2008). Studieprestaties van immigranten in het hoger onderwijs. In: M. Mol, H.J. Dirven en

R. van der Bie, red. (2008). *Dynamiek in de Sociale Statistiek. Nieuwe cijfers over de sociaal-economische levensloop* (pp. 175–190). Voorburg: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Ooijevaar, J. (2009) Op gelijk niveau? De transitie naar de arbeidsmarkt van immigranten in het hoger onderwijs. *Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken*, 4/25, 407–417.

Ooijevaar, J. en A. Annema (2009, 7 december). Met hoger eindexamencijfer sneller afgestudeerd. *CBS Webmagazine*.

Wolbers, M. (2008). Scholieren met een bijbaantje: de gevolgen voor hun schoolprestaties. *Mens en Maatschappij*, 3/82, 239–257.

Wolff, R. (2007) *Met vallen en opstaan*, Utrecht: ECHO.

Noot in de tekst

¹⁾ De Wald-statistiek geeft aan of de variabele (statistisch) significant bijdraagt aan het te voorspellen resultaat. Deze worden hier niet gerapporteerd.

Tabel 1
Beschrijvende statistieken van de onderzoeksgroep

	Eenheid	Gehele cohort hoger onderwijs	Afgestudeerd hoger onderwijs
Herkomst	%		
autochtoon		86,4	87,8
niet-westers allochtoon			
Marokko en Turkije		2,1	1,8
Suriname en Antillen		2,0	1,7
overig niet-westers		2,5	2,2
westers allochtoon		7,0	6,5
Geslacht	%		
vrouw		52,7	56,9
Ouderlijke achtergrond			
gemiddelde maandinkomsten ouders	euro	4 107,-	4 192,-
ouders samen	%	85,1	86,8
Gemiddelde eindexamencijfer		6,6	6,7
Tijdsbesteding			
gemiddelde maandinkomsten uit bijbanen	euro	251,-	216,-
uitwonend	%	44,8	46,5
Leeftijd	jaren	18,0	18,0
Wo	%	34,1	35,9
Studierichting	%		
alfa		18,3	18,5
bèta		21,4	20,3
gamma		38,0	38,2
delta (zorg en dienstverlening)		22,4	23,0
Populatie (N)		41 800	32 800